

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

Art. 4. De qualitatibus Contritionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

quod sit aliquid displicens DEO, licet inde nihil nobis mali accideret, neque ulius boni iactura fieret. Et hic Actus *Contritio perfecta* vocatur, & est omnium præstantissimus, utpote qui nihil proprii commodi aut amoris concupiscentiæ admixtum habeat, sed ex puro DEI amore suam trahat originem.

ii. Uterque hic amor DEI potest esse super omnia, id est, talis, ut vi illius homo sit paratus, DEUM præferre omnibus, hoc est, omnia potius mala pati, & omnia bona negligere, quam DEUM graviter offendere, seu quam committere aliquid, quod DEO graviter displiceat, (quod ad amorem amicitiae spectat) aut eum à nobis avertat, quod est amoris concupiscentiæ.

12. Illud verò hic advertendum est, etsi, qui majori Spiritu ducuntur, possint sibi singillatim proponere, & bona, quorum mallent iacturam facere, & mala, quæ potius sustinere parati essent; id tamen non esse necessarium, & ob humanam fragilitatem sæpenumero periculo non vacare. Et idcirco ejusmodi comparationes fragilibus communiter sunt dissuadendæ, ne potius horrore alterius mali propositi, quam peccati, quod sit offensivum DEI summè nobis dilecti, moveantur ad ejusdem peccati detestationem; sic enim non solum sæpè impediretur contritio, sed etiam novum peccatum contraheretur, eligendo potius peccatum, quam malum illud pati; v. g. non oportet expressè dicere: super vitam, super honorem, super divitias &c. DEUM diligo: malo vivus comburi, malo videre & pati mortem & eadem charissimorum parentum, aut gravissi-

mos quosque cruciatus, ipsius etiam inferni sustinere &c. quam DEUM graviter offendere. Sufficit enim virtualis & implicita comparatio, sita in quadam efficacitate, & universalitate amoris, & his ferè verbis exprimi solet, aut potest: *DEUM super omnia diligo, eisque, quantum in me est, in omnibus placere cupio*; consequenter quidquid occurreret DEO displicens, vi hujus resolutionis detestarer, & repellerem. Laym. l. 5. c. 1. n. 7. Coninch. D. 2. d. 5. n. 42. & d. 7. n. 69. Bonac. D. 5. q. 5. s. 1. p. 7. n. 4. Reginald. l. 5. n. 36. Navar. c. 1. n. 21. qui idcirco reprehendit Confessarios, si interrogent pœnitentem, mallèrne potius filios suos, vel se obiisse mortem, quam peccasse, seu, paratúsne potius sit mori, charissimos suos filios perdere, &c. quam peccatum admittere; hæc enim est nimis gravis tentatio. Nam, ut S. Thomas quodlib. 1. art. 9. ait, sicut delectabilia magis animum movent ad delectandum, si speciatim, quam tantum generatim, proponantur; ita etiam ea, quæ terrificata sunt, plus terrent, si speciatim cogitentur, quam si generatim: & fieri potest, ut, qui generatim mavult omnia pati, quam peccare mortaliter, nolit hoc aut illud malum specialiter propositum & consideratum.

ARTICULUS IV.

De qualitatibus Contritionis.

13. Etsi, ut supra n. 2. & sequenti dixi, indubitatum sit, dolorem, vel detestationem potius peccati ad valorem confessionis requiri, qualis tamen esse debeat, non est usquequaque expeditum dicere,

dicere. Certum autem est I. dolorem illum non debere esse corporis, seu sensibilem: Navar. *c. 1. n. 23.* Reginald. *l. 5. c. 1. n. 2.* sicut enim ad peccatum non requiritur corporis sensus, voluptas, aut complacentia (sola enim mente quandoque consummatur, ut patet in peccato desperationis, hæresis, superbiæ &c.) sed internus consensu voluntatis, approbantis & amplectentis id, quod malum est, & ut tale cognoscitur: ita etiam ad contritionem non requiritur dolor ille sensibilis. Unde licet doloris sensum, aut motum in corpore seu corde non sentias, nec ex oculis lacrimæ fluant, nec ex pectore gemitus erumpant, non ideo deest contritio, utpote quæ consistit in voluntate, improbante & detestante sua peccata, & dolente, quod ea commiserit, ita ut si adhuc integrum esset, nullo modo vellet ea amplius perpetrare, atque adeo firmiter statuatur imposteum evitare.

14. Atque hinc redarguitur quorundam, præsertim mulierum, gravis error & deceptio, existimantium, se non esse verè contritos, nisi in ipso quoque corpore eum dolorem sentiant. Utilis quidem is est & bonus, si haberi possit, Reginald. Navar. *ll. cc.* non tamen est necessarius, neque etiam sollicitè & anxie procurandus, neque, si habeatur, coram aliis spectantibus vel audientibus elicendus: sed potius clam sine ullo alio, præter DEUM, arbitro, juxta illud *psal. 4. in cubilibus vestris compungimini*: non raro enim hæc in re grave à demone periculum imminet, & superbiæ vanæque gloriæ materia & argumentum inest.

R. P. Stoz Trib. Panit.

15. II. Non est necesse, ut detestatio peccatorum seu contritio certo & longo tempore duret; sufficit ad eam tempus parvum; imò sufficit, si fiat in instanti: sumitur ex Ezech. 18. *§ 33.* ubi Dominus dicit, se, quacunque horâ peccator conversus fuerit, ejus iniquitatum non amplius recordaturum. Et ratio est: quia contritio, licet in instanti fiat, adhuc tamen vera est contritio. Suar. *D. 4. s. 5. n. 4.* Coninch. *D. 2. d. 7. n. 72.* Bonac. *D. 5. q. 5. s. 1. p. 7. n. 2.* Dicast. *D. 2. d. 9. n. 187.* Laym. *l. 5. tr. 6. c. 4. n. 2.*

16. III. Ad veram contritionem non requiritur certa intensio, seu ut fit magna aut summa intensio, intensio physica: sufficit substantia actus, in quamcunque remisso gradu fiat, modò sit vera contritio. Navar. *c. 1. n. 7.* Suar. *s. 4. n. 9.* Coninch. *n. 70.* Reginald. *c. 3. s. 3.* Henric. *l. 4. c. 27. n. 6.* Dicast. *D. 2. d. 7. n. 163.* Laym. *n. 1. Fill. tr. 6. c. 9. n. 235.* Bonac. *n. 3.* & alii. Tum quia nulla ulpiam in Sacra scriptura extat mentio, aut præceptum de certo aliquo intensiois gradu, cum per poenitentiam vel contritionem peccator ad DEUM convertitur, aut, ut convertatur, commonetur. Tum quia peccatum mortale, in quamcunque remisso sit gradu, sufficit ad gratiam sanctificantem destruendam; ergo è converso, quamcunque remissa sit contritio, sufficit ad eandem gratiam recuperandam. Tum quia aliàs semper anxii essemus, dubitantes, an sufficientem doloris gradum haberemus: nullus enim est dolor, qui non possit esse intensior, ut omnes sentiunt, & experientia, quæ est rerum magistra, *cap. quàm sit. de Elect. in 6.* docet: imò, quod gravius est, semper

G

semper existimaremus, nos, quocunque motu à peccato ad DEUM converteremur, præceptis divinis non satisfacere, & manere adeo semper in statu peccati. Unde adduceremur in desperationem de nostra salute, & aperiretur via blasphemæ sentiendi de DEI bonitate, qui medicinam animæ nostræ instituerit, in qua tamen pacem & tranquillitatem invenire non possemus. Nec refert, quò dicatur, quò graviora fuerint peccata, eò etiam graviolem debere esse dolorem: hoc enim intelligendum est non de obligatione præcepti, sed de consilio, honestate & decentia, vel etiam de utilitate. Utique enim eo utilior est dolor, quò est major. Navar. n. 35. per eum enim semper remittitur aliquid pœnæ temporalis, & eò plus, quò ille fuerit major. Unde ita perfici potest, ut tollat omnem reatum pœnæ, ut notatur in cap. Mensuram. Dist. 1. de Pœnit. Laym. l. 5. tr. 6. c. 4. n. 1.

17. IV. Debet tamen contritio in alio sensu esse summa, nempe *appretiative*, hoc est, debet quis peccata detestari super omnia, quæ peccata non sunt, detestabilia, hoc est, ita ut, si necessarium esset, vel peccatum, vel quodvis aliud etiam gravissimum malum, modò peccatum non sit, detestari, execrari & fugere, voluntas potiùs desisteret à detestatione aut fugâ cujusque mali, quàm à detestatione peccati: hæc enim ratione censetur voluntas peccatum præferre omni alteri malo, & detestari super omnia: & meritò, cum enim peccatum, quo DEUS offenditur, sit summum malum, debet etiam super omnia odio haberi, sic, ut ob nullam rem hujus mundi, ipsam

etiam vitam conservandam, licitum sit unquam peccare, sed homo potiùs paratus esse debeat, quidlibet pati, quàm vel beneplacitum, aut gratiam vel amicitiam DEI amittere, vel DEO fastidium seu displicentiam creare. Bonac. l. c. Fill. l. c. n. 137. Suar. f. 9. à n. 9. Coninch. n. 68. Reginald. n. 35. Dicast. D. 2. d. 7. n. 168. & alii communiter. Potest in declarationem hujus doctrinæ adferri exemplum Matris, jacturam filii unice dilecti, & catuli alicujus perchari passæ. Hæc enim, si de intentione actûs loquamur, sape longè acerbius deslebit & lugebit mortem catuli, quàm filii; & tamen, si interrogetur, utique, nisi stulta sit, respondebit, se mortem filii multò plus aestimare, quàm mortem sui catuli, adeò que se, si in potestate esset, potiùs malle eligere catuli, quàm filii tam dilecti mortem. Hic autem non est necessarium, ut detestemur peccatum cum explicita comparatione ad alia mala juxta dicta *suprà* n. 12.

18. V. Contritio, ad delenda peccata mortalia idonea, debet esse actualis & explicita, adeo ut virtualis & implicita nullo modo sufficiat, quod post Concilium Trident. sess. 14. cap. 13. videtur esse adeo certum, ut Suar. D. 20. f. 1. contrarium judicet, temerarium esse; Vasq. verò de Pœnit. q. 92. a. 1. d. 1. erroneum. Licet ergo communissima Theologorum sententia sit, amorem DEI super omnia tam efficacem esse, ut, cum in te contineat virtualiter dolorem de peccatis, ad peccata mortalia, etiam extracatum Martyrii & Sacramenti, abolenda valeat; tamen ob tam gravem virorum doctissimorum censuram negandum non est,

est, eum ad Sacramentum tam necessarium esse, ut, si de peccatis mortalibus agatur, id sine eo sit omnino irritum. Tamb. l. 1. c. 3. §. 1. n. 1. §. 33. An autem idem sit, si ad hoc Sacrum Tribunal adferantur peccata non nisi venialia, jam dudum dubitatum est à Theologis: Et licet id videri possit esse certum, quòd, siue peccata venialia, siue mortalia exhibeantur, Sacramentum sine suis partibus essentialibus, inter quas est dolor de peccatis, constare non possit; nihilominus tamen Concilium in has scholasticas lites, an scilicet ad Confessionem venialium sufficiat dolor virtualis in amore DEI super omnia situs, se immiscere non voluit, sed aliquid relinquere Disputationi Theologorum. Id quod inde satis colligitur, quòd *sess. 14. c. 4.* in fine dixerit, ad Sacramentum hoc (Pœnitentiæ) requiri tanquam partem proprium motum pœnitentis: videtur enim hîc universim Confessione loqui, & de Confessione venialium verificari, etsi præcedat tantum virtualis, quem dixi, dolor; nam & hîc est proprius motus pœnitentis. Quando ergo Concilium ad Confessionem requirit dolorem, & quidem, ut contendunt, explicitum, de peccatis mortalibus intelligendum id est: de his enim solis suam isthîc doctrinam quoad explicitum de peccatis dolorem tradit. Tamb. n. 1. qui postea n. 2. addit, Præposito & alijs hanc sententiam non esse improbabilem, ut adeo, qui eam securus esset, etiam in conscientia securus esset futurus. Sed ego me in hæc ulterius non immisceo, contentus indicasse breviter, quid alijs viris peritis ac doctis videatur probabile.

19. VI. Eadem contritio debet esse supernaturalis: Bonac. p. 3. Henriq. l. 4. c. 21. n. 6. §. c. 26. n. 5. Suar. D. 5. f. 1. n. 2. §. alijs communiter: Tum quia contritio debet esse dispositio ad gratiam, ad quam ut actus, ex motivo merè humano sine ullo respectu ad DEUM elicited, aliquid conducatur, tantum abest, ut oppositum sit error Pelagij & sequacium. Hæc autem supernaturalitas ut fidelibus desit, vix est periculum, cum, quando de suis peccatis dolent, ex fide agant, & per eam DEUM apprehendant: quod ad supernaturalitatem sufficere docet Becanus c. 35. q. 1. n. 8. & ut referuntur, Ruiz de volunt. DEI. D. 28. f. 3. n. 1. & Granad. l. 2. de Grat. dumajunt, ad opus supernaturale sufficere, si quis operetur, quia sic decet Christianum; quia sic alijs Christiani solent facere; quia Ecclesia suadet, vel præcipit; quia sic fides docet &c. Unde colligitur, catholicos, etiam rudes, plerumque exercere actus supernaturales, ut proinde nec Confessarius, nec pœnitens ipse debeant esse anxij, an dolor sit supernaturalis.

20. VII. Denique dolor, ut sit idoneus ad Sacramentum fructuosè recipiendum, debet esse universalis. Cum enim juxta communem Theologorum sententiam nullum peccatum mortale remittatur sine altero, necesse est, ut dolor ad omnia mortalia se extendat. Si quis ergo de aliquibus duntaxat doleret, non esset vera Pœnitentia, sed ficta, & simulata. Hoc autem intelligendum de peccatis, quæ nondum ulla contritione aut confessione expiata sunt: contritio enim eò tendit, ut reconciliemur cum DEO,

non ergo extendenda est ad peccata, quæ jam sunt remissa: hæc enim nos non reddunt amplius DEO odibiles & inimicos. Dian. 5. p. 11. 13. R. 33. §. unde, & 10. p. 11. 16. R. 30. & p. 11. 11. 8. R. 51.

21. Aliud est de peccatis venialibus; hæc enim, ut gratiam non tollunt, ita etiam necesse non est, ut omnia simul per contritionem deleantur: possunt ergo quædam eorum remitti, ut tamen alia remaneant: Navar. c. 1. n. 26. Reginald. l. 5. c. 4. n. 42. Imò nec veniale peccatum ullum remittitur illi, qui vigentem ad id affectum retinuerit. Et hæc causa est, quod, cum vix quisquam sit, in quo non perseveret vicens ad nonnulla peccata venialia affectus, rarissime indulgentiarum, etiam plenariorum, acquisitione pœna omnis temporalis (quod alioqui plenarijs indulgentijs tribuitur) extinguitur; non quidem ex earum causa, sed defectu capacitatis hominum, quem viva voluntas ad quodcumque etiam veniale peccatum inducit. Quare id enitendum est, ut contritio, quæ se ad omnem culpam, quantumvis levem, extendat, eliciatur.

ARTICULUS V.

De Varietate, & Efficacia Contritionis.

Ex dictis hæcenus constat, dolorem ad Sacramentalem Confessionem requisitum generatim & formalissimè consistere in detestatione peccati, quod DEI sit offensivum; & eliciendum esse de peccatis commissis omnibus (si quidem mortalia fuerint) tam de ijs, quæ post accuratum examen in memoriam redi-

runt, quàm de ijs, quæ eandem subterfugerunt.

22. Est autem ejusmodi dolor duplex; perfectus unus, qui retento sui generis nomine vocatur Contritio: alter imperfectus, qui vocatur Attritio. Differunt hi duo dolores partim in objecto formali seu motivo proprio; partim in effectu. Nam objectum formale contritionis est peccatum, quatenus est offensa DEI, super omnia dilecti, non alio quàm amicitia amore, ut supra n. 10. est explicatum: si ergo doleas, aut detesteris peccatum propter DEUM purè propterea, quod ei displiceat, aut malum ejus sit, & sic quasi nauseam aliquam & molestiam pariat, erit Contritio. Objectum verò formale attritionis est quodcumque aliud ex enumeratis supra n. 8. Si ergo doleas propter teipsum, quia peccatum tibi nocet, animam derurat, iram DEI provocat, pœnam seu æternam seu temporalem à DEO infligendam meretur, bonis æternis & temporalibus privatus erit Attritio. Consequenter contritio erit actus amoris DEI; attritio amoris nostri; ejusdem enim virtutis est, bonum alicui velle, & de malo ipsius dolere. Laym. l. 5. tr. 6. c. 1. n. 4. Bonac. D. 5. q. 5. s. 1. p. 4. n. 11. & alij. Paucis ergo, & ad caput vulgi, Contritio sic describi potest ex Thoma Zerola in practica Pœnitentiæ cap. 8. Est detestatio peccati propter offensam DEI; Attritio verò sic: est detestatio peccati propter aliquod malum aut incommodum nobis inde proveniens.

23. Jam si & effectum Contritionis & Attritionis consideremus, maximum discrimen inter utrumque istum actum intercedere deprehendemus: nam per contritionem